

A Down Payment on the Future

The apostles seem to have used the same *mishkan/mashkon* wordplay in a no-longer extant apostolic teaching. That lost teaching seems to have played upon the relationship between the Tabernacle (*Mishkan*) and the Holy Spirit (*Shechinah*) which God gives as a pledge (*mashkon*), or a down payment, on the Messianic Era. Naturally, the wordplay did not translate to Greek, but traces of the midrash can be discerned when Paul speaks of the Holy Spirit as a "pledge" against the fullness yet to come in the Messianic Era, and when he pairs the Holy Spirit and the Tabernacle. For example:

And it is God who establishes us with you in Christ, and has anointed us, and who has also put his seal on us and given us his Spirit in our hearts as a guarantee. (2 Corinthians 1:21-22)

To be sealed means to be marked with a stamp of identity. God seals the disciple with his stamp of identity, and he gives the believer the Spirit as a guarantee. What does the guarantee guarantee? The Greek word *Arrabon* (ἀρραβών) means "earnest money" or a "down payment." The King James translates the text to say that God has "given the earnest of the Spirit in our hearts." The NASB says, he "gave us the Spirit in our hearts as a pledge." The NIV says, "He put his Spirit in our hearts as a deposit." All these words correspond to the Hebrew *mashkon*.

God gives the believer the Holy Spirit as a down payment on the fullness of the spiritual endowment and revelation of the coming Messianic Era. The gift of the Spirit is a guarantee and a down payment against that era when he will put his Spirit in us and create within us a new heart, and when he will pour out his Spirit on all flesh. In other words, we have not yet reached the Messianic Era, but we have received a pledge against it; a down payment guaranteeing that the rest is yet to come, including all the rest of the promises about the coming kingdom. The Holy Spirit is our *mashkon*, our promise of what is to come.

A few chapters later in 2 Corinthians, Paul uses the same language again while speaking about the resurrection of the dead:

For while we are still in this tent, we groan, being burdened - not that we would be unclothed, but that we would be further clothed, so that what is mortal may be swallowed up by life. He who has prepared us for this very thing is God, who has given us the Spirit as a guarantee. (2 Corinthians 5:4-5)

In the first chapter of Ephesians, Paul refers to the Holy Spirit as a promise for the Messianic Era and a guarantee of our inheritance:

Een aanbetaling voor de toekomst

De apostelen lijken hetzelfde *mishkan/mashkon* woordenspel te hebben gebruikt in een niet meer bestaande apostolische lering. Die verloren gegane lering schijnt te hebben ingespeeld op de relatie tussen de Tabernakel (*Mishkan*) en de Heilige Geest (*Shechinah*) die God als een borg (*mashkon*), of een aanbetaling op de Messiaanse tijd geeft. Het woordenspel is natuurlijk niet naar het Grieks vertaald, maar sporen van de midrash kunnen opgemerkt worden wanneer Paulus over de Heilige Geest spreekt als een "pand" tegenover de volheid die nog moet komen in de Messiaanse tijd, en als hij de Heilige Geest in verband brengt met de Tabernakel. Bijvoorbeeld:

En het is God die ons met u in Christus bevestigt, en ons heeft gezalfd, en die ook zijn zegel op ons heeft gelegd en ons zijn Geest in onze harten heeft gegeven als een garantie. (2 Korintiërs 1:21-22)

Gezegeld worden betekent gemarkeerd worden met een identiteitsstempel. God verzegelt de discipel met zijn identiteitsstempel en hij geeft de gelovige de Geest als een garantie. Wat garandeert de garantie? Het Griekse woord *Arrabon* (ἀρραβών) betekent "voorschot" of "aanbetaling". De King James vertaalt de tekst zeggend dat God "het voorschot van de Geest in onze harten gegeven heeft". De NASB zegt, "hij gaf ons de Geest in onze harten als een pand." De NIV zegt: "Hij legt zijn Geest in ons hart als een aanbetaling." Al deze woorden komen met het Hebreeuwse *mashkon* overeen.

God geeft de Heilige Geest aan de gelovige als een aanbetaling op de volheid van de geestelijke schenking en openbaring van de komende Messiaanse tijd. De gave van de Geest is een garantie en een aanbetaling voor dat tijdperk waarin hij zijn Geest in ons zal plaatsen en een nieuw hart in ons zal scheppen, en wanneer hij zijn Geest op alle vlees zal uitstorten. Met andere woorden, we hebben de Messiaanse tijd nog niet bereikt, maar we hebben daar tegenover een pand ontvangen; een aanbetaling die garandeert dat de rest nog moet komen, inclusief al de rest van de beloften over het komende koninkrijk. De Heilige Geest is onze *mashkon*, onze belofte van wat komen gaat.

Een paar hoofdstukken verder in 2 Korintiërs gebruikt Paulus dezelfde taal opnieuw als hij spreekt over de opstanding van de doden:

Want terwijl we nog in deze tent zijn, zuchten wij bezwaard - niet dat we ongekleed zouden zijn, maar dat we verder gekleed zouden worden, zodat wat sterfelijk is, door het leven ingezwelgd kan worden. Hij die ons op deze zaak heeft voorbereid, is God, die ons de Geest heeft gegeven als een garantie. (2 Korintiërs 5:4-5)

In het eerste hoofdstuk van Efeziërs verwijst Paulus naar de Heilige Geest als een belofte voor het Messiaanse tijdperk en een garantie voor onze erfenis:

In him you also, when you heard the word of truth, the gospel of your salvation, and believed in him, were sealed with the promised Holy Spirit, who is the guarantee of our inheritance until we acquire possession of it, to the praise of his glory. (Ephesians 1:13-14)

The Holy Spirit and the Temple

In similar passages scattered throughout Paul's epistles, the apostle connects the presence of the Holy Spirit with the Temple. For example, in 1 Corinthians 3:16 he asks, "Do you not know that you are God's Temple and that God's Spirit dwells in you?" The "you" in this passage is plural, so he was asking the Corinthians whether or not they realized that the Spirit of God dwelt in their midst. In the Torah's Hebrew terminology, he said, "You are the *mishkan* of God and the *Shechinah shokein* in you." That is, "The *Shechinah* is dwelling in you, because you are the *mishkan*" A similar example, also in the plural form, appears in 1 Corinthians 6:19: "Do you not know that your body is a temple of the Holy Spirit within you, whom you have from God?"

Once again, Paul depicts the believers as the *mishkan* of the *Shechinah*.

Along the same lines of thought, Paul told the believers in Ephesus that they were growing into a holy Temple in the Lord:

The whole structure, being joined together, grows into a holy Temple in the Lord. In him you also are being built together into a dwelling place for God by the Spirit. (Ephesians 2:21-22)

This time we see the believers as a holy Temple, a "dwelling place," that is, a *mishkan* of God in the Spirit.

A Lost Apostolic Midrash

The above passages, and others like them, illustrate that apostolic theology held these three concepts together in close orbit: the Holy Spirit, the believers as a living Temple, and the gift of the Spirit as a pledge on the inheritance yet to come. In Hebrew terminology, the three concepts correspond to three closely related words: *Shechinah*, *mishkan*, and *mashkon*.

I suggest that the relationship is not accidental. It seems possible that the apostolic teachers had a common tradition that employed the three concepts and played with the verbal relationships. They may have used this midrash to express the concept of Yeshua as a *mishkan* of the *Shechinah*, who was taken away as a *mashkon* against the sin of the people. That midrash may have naturally lent itself to the idea of his followers, the body of Messiah, as a *mishkan* of the Spirit which was given to them as a *mashkon* on the kingdom yet to come. In other words, Yeshua was taken as a pledge in the place of the nation, but in his

In hem bent u ook, toen u het woord van de waarheid hoorde, het evangelie van uw redding, en in hem geloofde, verzegeld met de beloofde Heilige Geest, die de garantie is van onze erfenis totdat we die bezitten, ter ere van zijn glorie. (Efeziërs 1:13-14)

De Heilige Geest en de Tempel

In soortgelijke passages doorheen de brieven van Paulus legt de apostel over de aanwezigheid van de Heilige Geest een verband met de Tempel. In 1 Korinthiërs 3:16 vraagt hij bijvoorbeeld: "Weet u niet dat u Gods Tempel zijt en dat Gods Geest in u woont?" De "u" in deze passage is meervoudig; hij vroeg de Korinthiërs dus of ze wisten dat de Geest van God al dan niet in hun midden woonde. In de Hebreeuwse terminologie van de Tora zei hij: "U bent de *mishkan* van God en de *Shechinah shokein* in u." Dat wil zeggen: "De *Shechina* woont in u, omdat u de *Mishkan* bent". Een vergelijkbaar voorbeeld, ook in de meervoudsvorm, vinden we in 1 Korinthiërs 6:19: "Weet u niet dat uw lichaam een tempel van de Heilige Geest binnenin u is, die u van God hebt?"

Nogmaals, Paulus stelt de gelovigen voor als de *mishkan* van de *Shechina*.

In dezelfde gedachtengang vertelde Paulus de gelovigen in Efeze dat zij in de Heer tot een heilige Tempel uitgroeiden:

De hele structuur, samengevoegd, groeit uit tot een heilige Tempel in de Heer. In hem wordt u ook door de Geest samengebouwd tot een woonplaats voor God. (Efeziërs 2:21-22)

Deze keer zien we de gelovigen als een heilige Tempel, een "woonplaats", d.w.z. een *mishkan* van God in de Geest.

Een Zoekgeraakte Apostolische Midrash

De bovenstaande passages, en andere zoals die, illustreren dat de apostolische theologie deze drie concepten samen nauw met elkaar verbonden hield: de Heilige Geest, de gelovigen als een levende Tempel en de gave van de Geest als een pand op de erfenis die nog moet komen. In de Hebreeuwse terminologie vallen de drie concepten samen met drie nauw verwante woorden: *Shechinah*, *mishkan* en *mashkon*.

Ik veronderstel dat de relatie niet toevallig is. Mogelijk hadden de apostolische leraren een gemeenschappelijke traditie die de drie concepten hanteerde en die in verbale relaties vorm gaven. Ze hebben deze midrash misschien gebruikt om het concept van Yeshua uit te drukken als een *mishkan* van de *Shechinah*, die als een *mashkon* werd weggenomen tegenover de zonde van het volk. Die midrash heeft zich vanzelfsprekend geleend tot de gedachte aan zijn volgelingen, het lichaam van de Messias, als een *mishkan* van de Geest die aan hen als een *mashkon* op het nog te verschijnen koninkrijk werd gegeven. Met andere woorden, Yeshua werd als een pand genomen in de plaats van de

place, God gave the Spirit as a pledge on the fullness of the coming kingdom.

This concept corresponds exactly to Yeshua's words:

And I will ask the Father, and he will give you another Helper, to be with you forever, even the Spirit of truth, whom the world cannot receive, because it neither sees him nor knows him. You know him, for he dwells with you and will be in you. I will not leave you as orphans; I will come to you. (John 14:16-18)

Unfortunately, the apostolic midrash, if it existed, did not translate well to Greek, but the core concepts continued to inform the theology and thinking of the apostles, even when they wrote in Greek. We are left speculating about what the original might have been.

Imagine that we had a collection of apostolic commentary on the Torah. That sort of thing probably did exist once. Imagine that somewhere in the sands of the Egyptian desert, we discovered a fragment of this collection of apostolic midrash on the Torah. As luck would have it, we just happen to discover a leaf with commentary on our verse in Exodus 28, the beginning of Parashat Pekudei, where it says:

"These are the records of the tabernacle, the tabernacle of the testimony, as they were recorded at the commandment of Moses." Maybe it went something like this:

The Torah says, "These are the reckonings of the mishkan, the mishkan of the Testimony." Why does it say mishkan twice? Because the mishkan will be taken from them as a mashkon, and a mashkon will be given to them for a mishkan.

Again. Why does it say mishkan twice? Moses said to God: "Will not the time come when Israel shall have neither mishkan nor Temple? What will happen with them then?" The Holy One, blessed be He, replied, "I will then take one of their righteous men and retain him as a pledge (mashkon) on their behalf, in order that I may pardon all their sins." Moses asked, "And how will they know that the mishkan will be restored to them?" The Holy One, blessed be He, replied, "I will cause my Shechinah to dwell in them as a mashkon on my behalf, in order that they might be my mishkan and know the kingdom is at hand."

If there ever was such a midrash (and it seems likely to me that there was once something very much like this circulating among the apostles), it has long since disappeared along with the Jewish believers from the first few centuries after the apostolic era, but traces of it seem to still linger just beneath the text of the New Testament.

natie, maar in zijn plaats gaf God de Geest als een pand op de volheid van het komende koninkrijk.

Dit concept komt exact overeen met Yeshua's woorden:

En ik zal de Vader vragen, en hij zal u een andere Helper geven om voor eeuwig bij u te zijn; zelfs de Geest van de waarheid, die de wereld niet kan ontvangen, omdat hij hem niet ziet of kent. U kent hem, want hij woont bij u en zal in u zijn. Ik zal u niet als wezen achterlaten; Ik zal naar u toe komen. (Johannes 14:16-18)

Helaas vertaalde de apostolische midrash, zo die al bestond, dit niet goed naar het Grieks, maar de kernbegrippen bleven de theologie en het denken van de apostelen voeden, zelfs toen ze in het Grieks schreven. We blijven speculeren over wat het origineel zou kunnen geweest zijn.

Stel je voor dat we een verzameling apostolische commentaar op de Tora hadden. Waarschijnlijk bestond dat soort dingen ooit. Stel je voor dat we ergens in het zand van de Egyptische woestijn een fragment van deze verzameling apostolische midrash op de Tora ontdekten. Het toeval wil dat we zomaar een blad ontdekken met commentaar op ons vers in Exodus 28; het begin van Parashat Pekudei, waar er staat:

"Dit zijn de verslagen van de tabernakel, de tabernakel van het getuigenis, zoals zij werden opgetekend naar het gebod van Mozes." Misschien ging het ongeveer zo:

De Tora zegt: "Dit zijn de rekeningen van de mishkan, de mishkan van het Getuigenis." Waarom staat er twee keer mishkan? Omdat de mishkan van hen zal worden weggenomen als een mashkon, en een mashkon zal aan hen worden gegeven voor een mishkan.

Nog een keer. Waarom staat er twee keer mishkan? Mozes zei tegen God: "Zal de tijd niet komen dat Israël noch mishkan noch Tempel zal hebben? Wat zal er dan met hen gebeuren?" De Heilige, gezegend zij Hij, antwoordde: "Ik zal dan een van hun rechtvaardige mannen nemen en hem als een pand (mashkon) namens hen behouden, opdat ik al hun zonden kan vergeven." Mozes vroeg: "En hoe zullen zij weten dat de mishkan voor hen zal worden hersteld?" De Heilige, gezegend zij Hij, antwoordde: "Ik zal mijn Shechinah in hen laten wonen als een mashkon in mijn naam, opdat zij mijn mishkan zijn en weten dat het koninkrijk nabij is."

Als er ooit zo'n midrash was (en het lijkt me waarschijnlijk dat er ooit iets dat hier erg op lijkt onder de apostelen circuleerde), is het al sinds lang verdwenen samen met de Joodse gelovigen van de eerste paar eeuwen na het apostolische tijdperk, maar de sporen ervan lijken nog steeds aanwezig te zijn, vlak onder de tekst van het Nieuwe Testament.

A Pledge on What is to Come

So what have we learned? Remember that we are trying to answer the question, "Does the pouring out of the Spirit on the disciples of Yeshua really fulfill the prophecies about the outpouring of the Spirit in the Messianic Era?" Is the outpouring of the Spirit in Acts 2 really the fulfillment of the prophecy Peter quoted from Joel and others like it that predict the endowment of the Spirit in the Messianic Era? Have we really reached that day and age when the Spirit is upon all flesh, from the least to the greatest and no man need teach his neighbor, "Know ye the LORD" because they all know him? Is his Torah written on our hearts, subjugating our evil inclinations so that we willingly walk in his commandments, statutes, and judgments? Does the *Shechinah* reside in Zion? Have we really reached that day, or was Peter jumping the gun when he explained the Acts 2 event as a fulfillment of those prophecies?

We have not yet reached the kingdom, but the kingdom is at hand. To prove how close it is, God has given us a *mashkon* on the fullness of it. He has given us a portion of his Spirit as a down payment, a guarantee, and a pledge on what is yet to come.

When understood from this perspective, the significance of the Holy Spirit is not signs, wonders, miracles, and gifts. The significance of the Holy Spirit is that it betokens the kingdom of heaven. The miracles and gifts are not the main thing. The miracles indicate the presence of the Spirit, and the Spirit indicates the presence of the kingdom. The Holy Spirit in the lives of the disciples of Yeshua testifies to the message of the good news - namely, that the kingdom is near and Yeshua is the Messiah who will bring it about.

Yeshua says that the Holy Spirit "dwells with you and will be in you." This is a promise of the Master for every disciple. Paul says that we are a Temple of the Holy Spirit. Learning to walk in that truth, submitting ourselves to the Spirit, and letting the Spirit work through us and use us for the kingdom is another matter, but the fact remains that all disciples of Yeshua have already been sealed (to use Paul's language). We have already been sealed by the Spirit which is given to us as a guarantee of the fullness of spiritual revelation and endowment which is coming in the Messianic Era.

In this age we have only a measure of the Spirit, but in the age to come we will have the Spirit in its fullness. This is the partial. It's not the whole. For now we know in part and we prophesy in part, but when the perfect comes, the partial will pass away (1 Corinthians 13:9-10).

A Parable

Perhaps a parable will help to explain the significance of the outpouring of the Holy Spirit and the ongoing work of the Spirit among the disciples of Yeshua. Boaz and I

Een Pand op Wat Komen Gaat

Dus wat hebben we geleerd? Bedenk dat we proberen de vraag te beantwoorden: "Vervult het uitstorten van de Geest op de discipelen van Yeshua werkelijk de profetieën over de uitstorting van de Geest in de Messiaanse tijd?" Is de uitstorting van de Geest in Handelingen 2 werkelijk de vervulling van de profetie die Petrus citeerde uit Joël en andere zoals deze welke het geven van de Geest voorspellen in het Messiaanse tijdperk? Hebben we echt die dag en tijd bereikt dat de Geest op alle vlees is, van de minste tot de grootste en geen mens zijn buurman nog hoeft te onderwijzen: "Kent de HERE", omdat zij Hem allen kennen? Is zijn Tora in onze harten geschreven, onze slechte neigingen onderdrukkend zodat we gewillig in zijn geboden, inzettingen en oordelen wandelen? Woont de *Shechinah* in Zion? Is die dag echt gekomen, of was Petrus voorbarig toen hij de Handelingen 2-gebeurtenis uitlegde als een vervulling van die profetieën?

We hebben het koninkrijk nog niet bereikt, maar het is nabij. Om te bewijzen hoe dichtbij het is, heeft God ons een *mashkon* gegeven over de volheid daarvan. Hij heeft ons een deel van zijn Geest gegeven als een aanbetaling, een garantie en een pand voor wat nog moet komen.

Wanneer we het begrijpen vanuit dit perspectief, is de betekenis van de Heilige Geest niet tekenen, wonderen, mirakels en gaven. De betekenis van de Heilige Geest is dat daardoor het koninkrijk van de hemel zichtbaar wordt. De wonderen en gaven zijn niet het belangrijkste. De wonderen wijzen op de aanwezigheid van de Geest, en de Geest geeft de aanwezigheid van het koninkrijk aan. De Heilige Geest in de levens van de discipelen van Yeshua getuigt van de boodschap van het goede nieuws - namelijk dat het koninkrijk nabij is en dat Yeshua de Messias is die het tot stand zal brengen.

Yeshua zegt dat de Heilige Geest "bij je woont en in jou zal zijn". Dit is een belofte van de Meester voor elke discipel. Paulus zegt dat we een Tempel van de Heilige Geest zijn. Leren om in die waarheid te wandelen, onszelf aan de Geest onderwerpen, en de Geest door ons laten werken en ons voor het koninkrijk te gebruiken, is een andere zaak, maar het blijft een feit dat alle discipelen van Yeshua al verzegeld zijn (om de taal van Paulus te gebruiken). We zijn al verzegeld door de Geest die ons is gegeven als een garantie voor de volheid van spirituele openbaring en begiftiging die in de Messiaanse tijd komt.

In dit tijdperk hebben we slechts een mate van de Geest, maar in het komende tijdperk zullen we de Geest in zijn volheid hebben. Dit is het gedeeltelijke. Het is niet alles. Want nu weten we gedeeltelijk en we profeteren gedeeltelijk, maar wanneer het perfecte komt, zal het gedeeltelijke voorbijgaan (1 Korintiërs 13:9-10).

Een Gelijkenis

Misschien zal een gelijkenis helpen om de betekenis van de uitstorting van de Heilige Geest en het voortdurende werk van de Geest onder de discipelen van Yeshua te verklaren.

knew a certain orphan whose parents had died and left him a great deal of money. The money was locked up in a trust until he turned twenty-five years old. At the time that we knew him, he was only eighteen years old or so. He knew that a vast sum of money was going to be coming to him, but until then he could not access it. The trust did give him a stipend to meet his basic living expenses. If he ever had an urgent and legitimate need, such as a medical bill, or even purchasing a car or paying for college tuition, he could apply to the people administering the trust, and they would issue him the money, so long as they approved of the expenditure.

This is very much like our situation. We have this vast inheritance waiting for us in the future. We cannot have it all just yet. Nevertheless, as a sort of down payment on the full sum, we receive what we need for the present. In some cases, at some moments of extraordinary need, we receive an extra portion. This is not the whole amount, but it is sufficient, and most importantly, it proves the existence of the whole amount that we are yet to receive. In the Messianic Era, in the kingdom of heaven, we will come into the full inheritance. In this current age, we have only a *mashkon*, an earnest, a pledge, a guarantee.

This is why Simon Peter was able to confidently declare, "These people are not drunk, as you suppose, since it is only the third hour of the day. But this is what was uttered through the prophet Joel: 'And in the last days it shall be, God declares, that I will pour out my Spirit on all flesh'" (Acts 2:15-16).

Endnotes

1. The construction "Holy Spirit" emerged in the rabbinic era as a circumlocution to avoid using the Divine Name in the terms "Spirit of the LORD" and "Spirit of God." It is similar, in that regard, to the rabbinic construction, "The Holy One, blessed be He."
2. *y.Ta'anit* 65a.
3. Ezeziel 43.
4. 1 Corinthians 6:19; Ephesians 2:21-22; 1 Peter 2:5.
5. John 13:32-33, 16:4, 17:1, 5; Matthew 16:27, 24:30-31; Mark 10:37; etc.
6. 2 Corinthians 1:22, 5:5; Ephesians 1:14.
7. *b.Rosh Hashanah* 18b.

Boaz en ik kenden een zekere wees, wiens ouders waren gestorven en hebben hem veel geld nagelaten. Het geld was vast gezet ter bewaring totdat hij vijftig jaar oud werd. Op het moment dat we hem kenden, was hij slechts achttien jaar of zo. Hij wist dat er een enorme som geld naar hem toe zou komen, maar tot die tijd kon hij er niet aan. Aan hem werd wel een tussenkomst uitgekeerd om zijn basisbehoeften te dekken. Als hij ooit een dringende en legitieme behoefte had, zoals voor medische kosten, of zelfs voor een auto of voor collegegeld, kon hij zich wenden tot de organisatie die het geld beheerde, en die zou hem het geld geven, mits de uitgaven goedgekeurd waren.

Dit lijkt erg op onze situatie. We hebben deze enorme erfenis die op ons wacht in de toekomst. We kunnen het nog niet allemaal hebben. Nochtans ontvangen we wat we nodig hebben voor het heden als een soort aanbetaling op het volledige bedrag. In sommige gevallen ontvangen we op sommige momenten van buitenmate nood een extra portie. Dit is niet het hele bedrag, maar het is voldoende, en nog belangrijker, het bewijst het bestaan van het hele bedrag dat we nog gaan ontvangen. In de Messiaanse tijd, in het koninkrijk der hemelen, zullen we de volle erfenis ontvangen. In deze huidige tijd hebben we alleen een *mashkon*, een voorschot, een pand, een garantie.

Dit is waarom Simon Petrus in staat was om met vertrouwen te verklaren: "Deze mensen zijn niet dronken, zoals jullie veronderstellen, omdat het slechts het derde uur van de dag is, maar dit is wat werd geuit door de profeet Joël: 'En in de laatste dagen het zal zijn, verklaart de God, dat Ik mijn Geest op alle vlees zal uitstorten'" (Handelingen 2:15-16).

Eindnoten

1. De constructie "Heilige Geest" ontstond in de rabbijnse tijd als een formule om de Goddelijke Naam niet te gebruiken, in de termen "Geest van de HEER" en "Geest van God". Het is in dat opzicht vergelijkbaar met de rabbijnse constructie: "De Heilige, gezegend zij Hij."
2. *y.Ta'anit* 65a.
3. Ezeziel 43.
4. 1 Korinthiërs 6:19; Efeziërs 2:21-22; 1 Petrus 2:5.
5. Johannes 13:32-33, 16:4, 17:1, 5; Mattheüs 16:27, 24:30-31; Markus 10:37; enz.
6. 2 Korinthiërs 1:22, 5:5; Efeze 1:14.
7. *b.Rosh Hashanah* 18b.

